تفسیر

آیت‌الله سید احمد علم‌الهدی

بشارت‌های قرآن به وجود اقدس امام زمان(عج) (۸)

سومین آیه مهدوی قرآن، آیه صد و بیست و چهارم از سوره مبارکه بقره است. این آیه به جریان آزمودن حضرت ابراهیم(ع) توسط پروردگار، موفقیت آن حضرت در آزمایش‌های گوناگون، انتصاب وی به مقام امامت و در نهایت درخواست حضرت ابراهیم از پروردگار نسبت به تداوم جریان امامت در نسل خود و پاسخ ذات اقدس الله به این درخواست مربوط می‌شود: «وَ إِذِ ابْتَلَى إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ فَأَتَمَّهُنَّ قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَاماً قَالَ وَ مِنْ ذُرِّيَّتِي قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ».

نقطه ارتباط آیه با وجود اقدس امام زمان(عج) روایت مفضل بن عمر از امام صادق(ع) درباره این آیه است. مفضل بن عمر از شاگردان و اصحاب خاص امام صادق(ع) و ناقل روایت مفصلی درباره خدشناسی و اسرار آفرینش از آن حضرت است که امروز با عنوان کتاب توحید مفضّل در اختیار قرار دارد.

در روایتی که شیخ صدوق با سلسله سند خود از مفضل بن عمر نقل کرده، آمده وی از امام صادق(ع) درباره مقصود پروردگار از کلماتی پرسش کرد که حضرت ابراهیم با آن مورد آزمایش قرار گرفت. حضرت صادق(ع) فرمودند: مراد همان کلماتی است که آدم(ع) از جانب خدا دریافت و به واسطه آن توبه کرد و گفت: خدایا به حق محمد و علی و فاطمه و حسن و حسین(ع) از تو می‌خواهم توبه من را قبول کنی و خدا که تواب و رحیم است توبه او را پذیرفت.

«عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ عَنِ الصَّادِقِ عليه السلام قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ: «وَ إِذِ ابْتَلَى إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِماتٍ» مَا هَذِهِ الْكَلِمَاتُ؟ قَالَ عليه السلام: هِيَ الْكَلِمَاتُ الَّتِي تَلَقَّاهَا آدَمُ عليه السلام مِنْ رَبِّهِ فَتَابَ عَلَيْهِ وَ هُوَ أَنَّهُ قَالَ: يَا رَبِّ! أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ عليهم السلام إِلَّا تُبْتَ عَلَيَّ، فَتَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ».

پس از این بیان امام صادق(ع)، مفضل می‌گوید: خطاب به آن حضرت عرض کردم: معنای عبارت «فَأَتَمَّهُنَّ» در ادامه آیه چیست؟ امام فرمود: یعنی امامان را تا حضرت قائم(عج) تکمیل کرد؛ ۱۲ امام که ۹ نفر آن‌ها از فرزندان حضرت حسین(ع) هستند؛ «قَالَ: قُلْتُ: يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ! فَمَا يَعْنِي عَزَّوَجَلَّ بِقَوْلِهِ فَأَتَمَّهُنَّ؟ قَالَ عليه السلام: يَعْنِي أَتَمَّهُنَّ إِلَى الْقَائِمِ اثْنَا عَشَرَ إِمَاماً تِسْعَةٌ مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ عليه‌السلام». (البرهان، ج۱، ص۳۱۷)

بنا بر این روایت، ابزار آزمایش حضرت ابراهیم، اظهار عقیده و ایمان درباره جایگاه و مقامات ذوات مقدس ۱۴ معصوم(ع) از وجود نازنین پیامبر اکرم(ص) تا آخرین جانشین ایشان یعنی امام زمان ما حضرت مهدی(عج) بود و در نتیجه این باورمندی، شایستگی یافت به مقام امامت و پیشوایی در میان مردم منصوب شود.

نکته‌های ناب

مرحوم آیت‌الله حائری شیرازی

چرا امام اجازه می‌داد دستش را ببوسند؟

تواضع، غذای ساده خوردن نیست. تواضع، عمل کردن به وظیفه است. اگر وظیفه انسان بالای مجلس نشستن است، همین ثواب را دارد. امام در دوره شاه از زندان آزاد شد. خدا رحمت کند برادرم آمده بود امام را حمل را در این وضعیت دیده بود. گفت دو تا متکا این طرف و آن طرف امام گذاشته بودند. مردم می‌آمدند و دست مأمون امام را می‌بوسیدند! امام دستش را نمی‌کشید! این کار را از من نخواه. گفت: اختیاری نیست. می‌خواهی با من مقابله کنی؟ هر هم نوع دیگری رفتار می‌کنم؛ یعنی تو را می‌کشم. حضرت کرها(از روی کراهت) قبول کرد. حالا ولیعهد شده. دو وظیفه‌اش را انجام می‌داد.

برادر بودند به نام حسن بن سهل و فضل بن سهل، این‌ها همه کاره‌های مأمون بودند. وزیر ارشد پیش امام رضا - پیش ولیعهد - آمد. حضرت داشت با یکی از یارانش صحبت می‌کرد. جلو در ایستاد. حضرت به حرفش ادامه داد. مدت‌ها اجازه داخل شدن به او نداد. بعد حضرت می‌گوید کاری داری؟ اجازه می‌دهد بیاید داخل. اما آن نشستن به او نمی‌دهد. ایستاده مطلبش را می‌گوید و حضرت جوابش را می‌دهد و او می‌رود.

دیگران نباید این کار را کنند. برایشان خطرناک است. امام در یک تواضعی در برابر خداست که این‌گونه به این‌ها می‌گوید؛ یعنی تو را می‌کشم. نمی‌کند. او آنچنان ذلت باطنی دارد که این بی‌عقلانیت‌ها برایش غرور نمی‌آورد.

گفت: این‌ها جواب من نیست، من می‌خواستم دری بر دنیای جدیدی به روی شما باز کنم.

ببین! پس اخلاق و تواضع و بندگی خدا کردن، حرف خدا گوش دادن بدهد می‌لرزید. امام هم وقتی به این فرد پیام را ابلاغ کرد گفت: این‌ها جواب من نیست. دستش را به علامت ردّ حرکت می‌داد. است که انسان وقتی می‌خواهد کاری کند حجت داشته باشد.

میراث الله من عبده المومن ولد صالح یستغفرله

میراث خدا از بنده مؤمنش، فرزند صالحی است که برای او آمرزش بطلبد.

همانا یک نوزاد متولد شده در امّتم، از آنچه خورشید به آن می تابد، نزد من محبوب تر است.

پرسش و پاسخ

راه حلی برای غلبه بر خواب سحر

آیت‌الله جاودان در پاسخ به درخواست راه‌حل فردی که پرسیده بود: «بنده به خواندن نماز شب خیلی علاقه‌مندم منتها خواب سنگینی دارم که اغلب متوجه زنگ ساعت نمی‌شوم و افراغانم ساعت را خاموش می‌کنند و اگر هم مرا صدا کنند اغلب اوقات متوجه نمی‌شوم. نوشته بودند: «شب بسیار کمتر غذا بخورید، زودتر بخوابید، روز خودتان را خیلی خسته نکنید، پای فیلم و تلویزیون نشینید، با وضو بخوابید، قبل از خواب مقداری قرآن بخوانید و بدانید نه که غذایی و نه زود خوابیدن و نه هیچ کار دیگری شما را از خواب سحر آدم را از خواب سحر بیدار کند و فقط باید از خدای متعال بخواهد و از شاه‌الائمه مرحمت او شامل شما شود».

نیم نگاه

خاطره‌استاد فلسفه دانشگاه تهران از مراسم ازدواج پسرش

سفارش استاد فاطمی نیا به زوج‌های جوان

عضو هیئت علمی دانشگاه تهران پس از درگذشت استاد فاطمی نیا، خاطره‌ای از مراسم عقد پسرش در محضر این خطیب روحانی نگاشته و در این خاطره نکاتی از ویژگی‌های این استاد اخلاق را بازگو کرده است.

به گزارش مهر، نادیا مقتونی، پژوهشگر فلسفه و عضو هیئت علمی دانشگاه تهران پس از درگذشت مرحوم سید عبدالله فاطمی نیا خاطره‌ای از مراسم عقد پسرش که توسط این خطیب روحانی خوانده شده نگاشته است که در ادامه می‌خوانید.

سال ۱۳۹۰ بود و سوم شعبان. برای عقد پسرم به محضر مرحوم استاد فاطمی نیا مشرف شده بودیم. خیلی روی راحتی میهمانان حساس بودند و تا دیدند برخی روی زمین نشسته‌اند، گفتند: «ولی بر من»! ایشان در حالی که به تصاویری از نقاشی‌های همسرم نگاه می‌کردند، گفتند: «این کارهایی که شما می‌کنی خرق عادته. اینا قیامته! اینا خرق عادته! معمولی نیست این کارا! من وصف آقای نوری را شنیده بودم، اما ندیده بودم. خیلی خوشحتم که حالا شما را زیارت می‌کنم».

همسرم خاطره‌ای تعریف کرد که زمانی یکی از اعضای هیئت رئیسه مجلس شورای اسلامی یکی از نزدیکان من را در جشنواره فجر دیده بود و سپس درخواست کرد در مجلس اجرا داشته باشیم. به مجلس رفتیم و تا رئیس دولت مجلس مرا دید گفت: «ا! من شما رو توی تلویزیون دیدم!» گفتم: «اتفاقاً من هم شما رو توی تلویزیون دیدم!» آقای فاطمی نیا تبسم کردند و گفتند: «جناب استاد، کسی که تلویزیون می‌ره اینقدر داری فرمده بودن: اینا دیگه همسایه شدن. دست نزنین، می‌خوایم مرغ بخرین از بیرون بخرین. مرغ و خروس‌ها هم خودشون پیر می‌شدن. مرغ‌ها هم خودشون پیر می‌شدن. این قدر لطیف بودن. این هم یه یادگار به شما بگم. امام صادق(ع) فرمودند: خدا معارف رو در آدمای خشن قرار نمی‌دهد. ببینید آقای نوری این قدر لطیف هست، اگر این آدم (اشاره به همسرم) خشن بود این کارا (اشاره به نقاشی‌ها) رو نمی‌تونست بکنه. این مرد هی کرخندند که بفرمایید بیینید. ماندریک یا نه به چنین جمعی دعوت شده بود خواهر کوچک‌تر من را که الان در جشنواره فجر دیده بود و سپس درخواست کرد برای خوش خانمی شده، هم‌راه خود برده بود. این بچه هم خیونکی چشمش را که دید گفت دیدید بچه‌ها می‌سرک می‌کشند. به او گفتم: چیه؟ گفت: می‌خواد اما و بیینم. گفتم: برای چی؟ گفت: می‌خواد بیینه روحانیه یا آدمه»! «دقتی که ایشان در جزئیات دقت می‌کرد، زمینه مسائل مربوط به عقد هم خودنمایی می‌کرد. مثلاً در باره ماشه که گل و آینه و شمعدان که در مهریه نیاورید و از باب دوستی بدهید. متأسفانه یکی از دغدغه‌های ما که اهل علم هم بود دیدم که می‌گوید شاه‌نبات... گفتم: این چیه؟ گفت: حاج آقا عُرفه! گفتم: عُرف چیه؟ شرع رو باید بچسبی»!

ایشان که نزدیک همسرم نشسته بودند قوطی آبمیوه‌ای که برای پذیرایی جلو همسرم قرار داشت را برداشتند و گفتند: «اجازه می‌دید دیدی باز شو برای استاد»؟ گفتم: «شما راحت باشید ما براشون باز می‌کنیم». گفتند: «حالا شما همیشه خدمت کردید ما هم یک بار برایشان انجام بدیم. من بدیه‌پیام ندیده بودم، خیلی خوشحتم که حالا شما را زیارت می‌کنم».

ایشان به نزدیک همسرم نشسته بودند قوطی آبمیوه‌ای که برای پذیرایی جلو همسرم قرار داشت را برداشتند و گفتند: «اجازه می‌دید باز کنم برای استاد»؟ گفتم: «شما راحت باشید ما براشون باز می‌کنیم». گفتند: «حالا شما همیشه خدمت کردید ما هم یک بار برایشان انجام بدیم. من بدیه‌پیام ندیده بودم، خیلی خوشحتم که حالا شما را زیارت می‌کنم».

همسرم خاطره‌ای تعریف کرد که زمانی یکی از اعضای هیئت رئیسه مجلس شورای اسلامی یکی از نزدیکان من را در جشنواره فجر دیده بود و سپس درخواست کرد در مجلس اجرا داشته باشیم. به مجلس رفتیم و تا رئیس دولت مجلس مرا دید گفت: «ا! من شما رو توی تلویزیون دیدم!» گفتم: «اتفاقاً من هم شما رو توی تلویزیون دیدم!» آقای فاطمی نیا تبسم کردند و گفتند: «جناب استاد، کسی که تلویزیون می‌ره اینقدر داری فرمده بودن: اینا دیگه همسایه شدن. دست نزنین، می‌خوایم مرغ بخرین از بیرون بخرین. مرغ و خروس‌ها هم خودشون پیر می‌شدن. مرغ‌ها هم خودشون پیر می‌شدن. این قدر لطیف بودن. این هم یه یادگار به شما بگم. امام صادق(ع) فرمودند: خدا معارف رو در آدمای خشن قرار نمی‌دهد. ببینید آقای نوری این قدر لطیف هست، اگر این آدم (اشاره به همسرم) خشن بود این کارا (اشاره به نقاشی‌ها) رو نمی‌تونست بکنه. این مرد هی کرخندند که بفرمایید بیینید. ماندریک یا نه به چنین جمعی دعوت شده بود خواهر کوچک‌تر من را که الان در جشنواره فجر دیده بود و سپس درخواست کرد برای خوش خانمی شده، هم‌راه خود برده بود. این بچه هم خیونکی چشمش را که دید گفت دیدید بچه‌ها می‌سرک می‌کشند. به او گفتم: چیه؟ گفت: می‌خواد اما و بیینم. گفتم: برای چی؟ گفت: می‌خواد بیینه روحانیه یا آدمه»! «دقتی که ایشان در جزئیات دقت می‌کرد، زمینه مسائل مربوط به عقد هم خودنمایی می‌کرد. مثلاً در باره ماشه که گل و آینه و شمعدان مقول به تشکیک است. این‌ها در مهریه نیاورید و از باب دوستی بدهید. متأسفانه یکی از دغدغه‌های ما که اهل علم هم بود دیدم که می‌گوید شاه‌نبات... گفتم: این چیه؟ گفت: حاج آقا عُرفه! گفتم: عُرف چیه؟ شرع رو باید بچسبی»!

ایشان که